

Hur skapa konkreta resultat genom kommunalt nätverkande?

Två nätverk: Digital Signering och Samarbetsverktyg

Kompetensnätverk e-underskrifter

- Februari 2019:
  - 20 kommuner samlas i Mölndal
  - I Sambruks regi
  - låga trösklar
  - inget medlemskrav
  - samverkan högskola
- Faciliteras av
  - *Annika Samuelsson*
Mölndals stad
  - *Göran Westerlund*
Alingsås kommun

KARLSTADS KOMMUN

LILLA EDETS
KOMMUN

STRÖMSTAD
 Havet i centrum och livet i fokus

I nätverket e-underskrifter deltar
~~20~~ ~~25~~ ~~37~~ 45 kommuner

**Södertälje
kommun**

ÖREBRO

Boråsregionen
Sjuhärads kommunalförbund

Kungsbacka

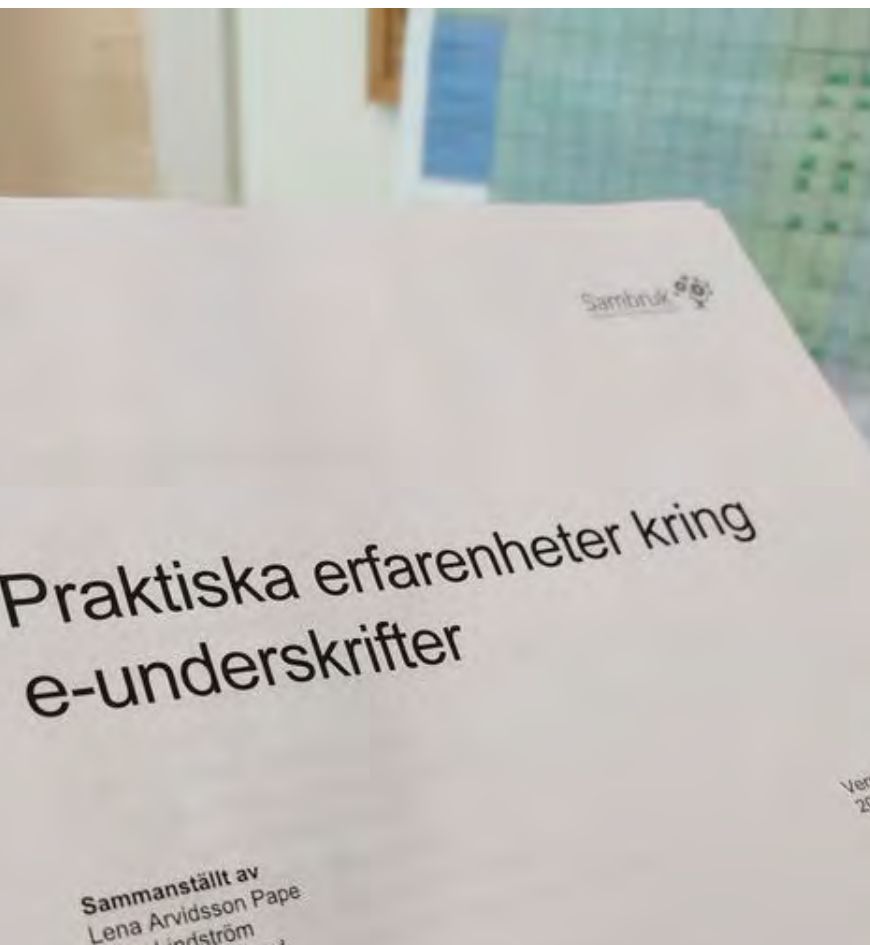
BOLLNÄS **KOMMUN**

FALKÖPING
KOMMUNEN

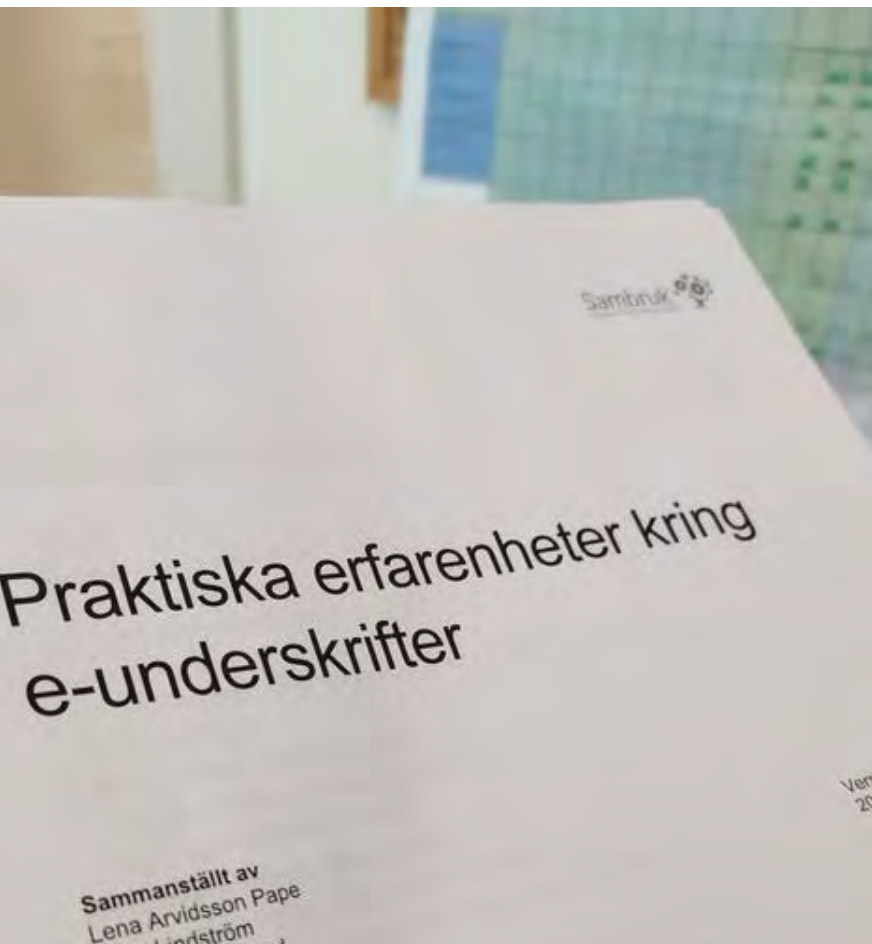
ALINGSÅS
KOMMUN

Nätverkets erfarenhetsdokumentet

- Vad behöver man skriva under
- Olika former av e-underskrift
- Kvalificerad och avancerad signatur
- Underskrift av sekretessdokument
- E-arkiv & bevarande
- Vilka projekt har genomförts i kommunerna
- Olika standarder & rekommendationer
- Summering & referenslista
- Uppdaterad version mars 2022

Nätverkets erfarenhetsdokumnet

Ladda ned från

<https://sambruk.se/digital-signering/>

Kommunala kompetenser

Strateg

Systemutvecklare

E-arkivarie

IT-chef

IT-arkitekt

Kommunarkivarie

Digitaliseringschef

Projektledare

Verksamhetsutvecklare

Kommunjurist

Digitaliseringsansvarig

IT-controller

Dataskyddsbud

Chef IFO

Kvalitetsutvecklare

Föreläsare

Regeringskansliet/Philip Levin

Nexus/Stefan Runneberger

Högskolan i Skövde/Björn Lundell

Inera/Tomas Fransson

Definitivus/Sven-Håkan Olsson

SKR/Caspar Almalander

GöteborgsRegionen/Dataskydd/Jonas Borre

DIGG/Krista Arplund mfl

Akademien

Björn Lundell

Jonas Gamalielsson

2019

LAGET RUNT !

- Få kommuner med praktisk erfarenhet
- Leverantörer sitter på kunskapen – de bjuds in till nätverket
- Relativt lite nationell vägledning
- Hur se på dokumentets livscykel?
- November: Högskolan redovisar test signerade PDF/A-filer
- Beslut om att ta fram ett ”nätverksdokument”

2020

LAGET RUNT !

- Juni - Erfarenhetsdokumentet publiceras
- Juni - Föreläsning Björn Lundell - Format för bevarande
- November - Diskussion om Open ePlattform
- November - Daniel Melin pratar efter Schrems II

2021

LAGET RUNT !

- Fler kommuner är igång - dock fortfarande omogen marknad - nationell initiativ; SOU, DIGG
- Mars: Presentation av arbetet med SOU 2021:9 Philip Levin, RK
- Juni: Föreläsning i nätverket "Dataskydd och e-underskrifter" Johan Borre
- Inera presenterar sin lösning för nätverket av fristående e-underskriftstjänst
- Arbetsgrupp upphandling - Alingsås, Kungsbacka, Södertälje och Trollhättan.
- November: Roger Fagerud, DIGG, gäst hos nätverket
- November: Nätverket skickar remissvar på Format-E

2022

LAGET RUNT !

- Mars: Version 2 av erfarenhetsdokumentet publiceras
- Maj: DIGG föreläser om valideringstjänst
- September: DIGG föreläser om fristående underskrifttjänst
- November: Nätverket tillsätter 3 platser i DIGG:s arbetsgrupp
- Nätverket utökar med eID-frågan och 3 leverantörer av eID - lösningar föreläser

2023

LAGET RUNT !

• Mars-mötet:

Caspar Almalander, SKR möjlig revision av SKR-cirkulär 11:46 från 2011

Behov för en uppdaterad vägledning?

Vad ska ingå?

Vem är målgruppen?

Övriga relevanta dokument:

> eSam Juridisk vägledning för införande e-leg och e-underskrifter (2018)

> Riksarkivet förstudie

<https://skr.se/skr/tjanster/cirkular/cirkular/2011/rapporttillvagledningvidinforandetavetjanster2011103113cirkular.23789.html>

<https://www.esamverka.se/download/18.1d126bc174ad1e6c39ca2b/1598298292560/eSam%20-%20V%C3%A4gledning%20E-legitimation%20och%20E-underskrift%201.1.pdf>

https://riksarkivet.se/Media/pdf-filer/doi-t/forstudie_v031_utkast3.docx.mso16.a1a.pdf

Ett typexempel - Alingsås

- Hur svårt kan det vara?
- Starta dialog, inventera & kartlägga
- Uppdatera dokumenthanteringsplanen
- Fokusera - välj ut några områden och gör rätt
- Underskrifter av sekretesshandlingar - infoklassning, risk& sårbarhetsanalys och konsekvensbedömning

Område 7 **Digitalt först**
e-underskrifter

e-arkiv

Område 9 **Informationssäkerhet**
e-id för personal

Digitalt först

e-underskrifter

Här är vi idag idag

- Nämndsprotokoll
- Samverkansprotokoll
- Godkännande/underskrift i e-tjänstplattformen
- Avtal för upphandlade tjänster/varor

Inventering i nämnderna

• Vad är det ni behöver skriva på?

Befintliga system för "e-underskrifter"

- Nexus
- Tendsign
- Open ePlatform

- RFI
- Ny upphandling av fristående e-underskriftlösning

Alingsås erfarenheter

- Ett (1) system för e-underskrifter i kommunen eller flera system?
- Vilka tjänster finns i e-tjänstplattform? Underteckna eller godkänna?
- Validering av signerade dokument
- Ett eller två bevarandeobjekt?
- Livscykel för underskriven handling

Hur ser verksamheten på underskrifter?

- Vilka handlingar skriver ni idag under på papper?
- För vilka handlingar av dessa finns legala krav på underskrift?
- Vilka bevarandekrav finns för de handlingar som skrivs under ?

- För vilka av era nuvarande e-tjänster bedömer ni som att det finns legala krav på underskrift ?
- Vilka bevarandekrav finns för dessa e-tjänster?
- För vilka framtida e-tjänster, som kan komma, finns legala krav på underskrift ?
- Och vilka bevarandekrav finns för kommande e-tjänster ?

Ett axplock:

Underskrifter på papper idag:

- > Delegationsbeslut, anställningsavtal, avtal i samband med bostadsuthyrning,
- > Låneavtal digitala verktyg, nämndyttrande vid överklagan
- > PUB-avtal,
- > Närvarolistor nämnd,
- > Beslut i elevärenden, faderskap, adoption,
- > Vårdnadsumgänge,
- > Ordförandebeslut, samtycke fotografering,
- > Nybyggnadskarta, årsräkning, anbudsöppning, osv
- > Utbildningskontrakt, beslut om åtgärdsprogram,
- > Djurens hälso- och sjukvård, nämndprotokoll, MBL-protokoll, faderskap, adoption, vårdnadsumgänge, ordförandebeslut,....
- > Bevarandekrav för nämndprotokoll, faderskap,
- > adoption, vårdnadsumgänge, ordförandebeslut, ...

- > **E-tjänster** som behöver skrivas under: ansökan försörjningstöd, intresseanmälan f-hem, alkohol/tobaks-ansökningar,...
- > Bevarandekrav för e-tjänster som skrivs under: journalhandling
- > Inga planerade e-tjänster kräver underskrift
- > Inga artikulerade bevarandekrav för kommande e-tjänster

E-underskrifter och personuppgifter

- Publicering av e-underskrivet dokument – publicering av personuppgifter
- Vid en elektronisk underskrift skapas koppling mellan personens e-legitimation och den elektroniska handlingen
- Uppgifts- och lagringsminimering
- e-Stämpel ?

e-Arkiv och långtidsbevarande

- Kravställa på format
  - alla säger ja men...
- Verifiering av PDF/A-I
- Samarbete med Högskolan i Skövde

Format för bevarande

Elektronisk signering av digitala handlingar ...

... behöver hantera flera olika utmaningar ...

- Organisationer **använder** många **olika programvaror** och **filformat** för att hantera digitala artefakter
- **Supportkontrakt** för proprietär programvara finns att tillgå för en tidsperiod (upp till) **10 år**
- Organisationer behöver skapa, förvalta, återanvända och distribuera **digitala artefakter** samt den programvara som används över flera **decennier**
- Programvara för signering tillgängliggörs genom **lokal installation** eller **som tjänst** (SaaS-lösningar)

Format för bevarande

Filer från verksamhetssystem i fyra kommuner

*... som analyserats med **fyra** oberoende programvaror ...*

Åtta olika PDF-filer (".pdf") från fyra olika kommuner:

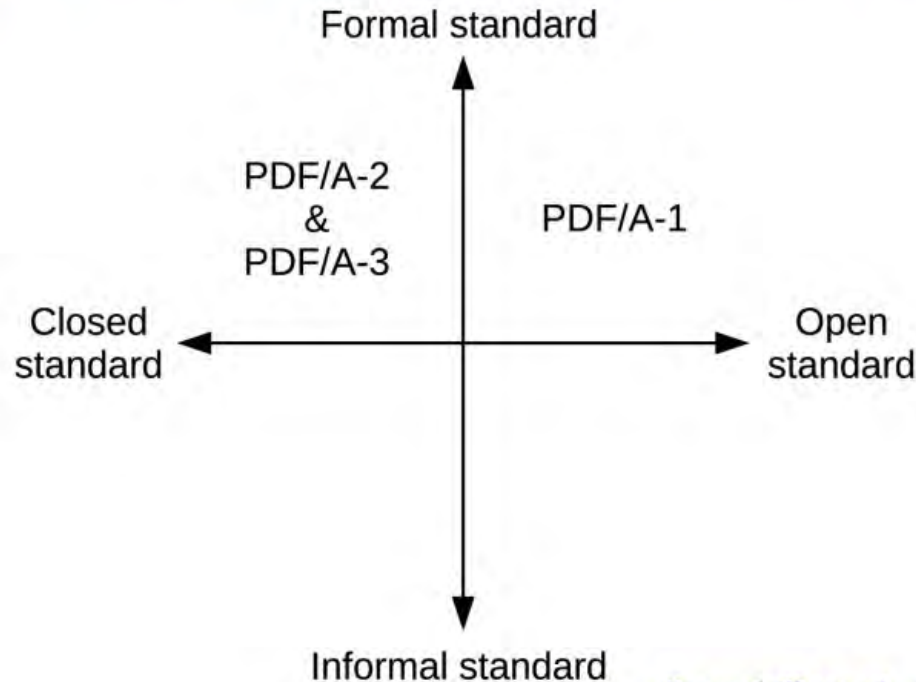
- › Filer från Kommun A: **Fil #1**, **Fil #2**, **Fil #3**
- › Filer från Kommun B: **Fil #4**
- › Filer från Kommun C: **Fil #5**, **Fil #6**, **Fil #7**
- › Filer från Kommun D: **Fil #8**

Fyra programvaror för analys av huruvida en fil uppfyller PDF/A-1:

- › **3-HEIGHTS** (analyserar även de slutna formaten **PDF/A-2** & **PDF/A-3**)
- › **callas** pdfaPilot v6.2.256 (analyserar även **PDF/A-2** & **PDF/A-3**)
- › **PDFBox** preflight 2.0.19
- › **veraPDF** v1.14.8 Greenfield (analyserar även **PDF/A-2** & **PDF/A-3**)

Format för bevarande

Open vs. closed standards & Formal vs. informal standards

Competition neutral and sustainable digitalisation **presupposes open standards** which can be implemented for provision by OSS projects ...

... since **data** and **files** (in many usage scenarios) need to be **maintained beyond** the life-cycle for the **application initially used to create the files**

(Lundell et al., 2015, 2018)

Format för bevarande

Analys av elektroniskt signerade filer

Resultat från analys med *fyra* oberoende programvaror ...

PDF-fil	Programvara ...			
	3-HEIGHTS	callas	PDFBox	veraPDF
#1	EJ PDF/A (PDF 1.5)	EJ PDF/A	EJ PDF/A	EJ PDF/A
#2	EJ PDF/A	PDF/A-1b	PDF/A-1b	PDF/A-1b
#3	EJ PDF/A	PDF/A-1b	PDF/A-1b	PDF/A-1b
#4	EJ PDF/A (PDF 1.7)	EJ PDF/A	EJ PDF/A	EJ PDF/A
#5	EJ PDF/A (PDF 1.7)	EJ PDF/A	EJ PDF/A	EJ PDF/A
#6	PDF/A-2b	PDF/A-2b	?	PDF/A-2b
#7	EJ PDF/A (felaktig PDF/A-3a)	EJ PDF/A	EJ PDF/A	EJ PDF/A
#8	EJ PDF/A (felaktig PDF/A-3a)	EJ PDF/A	EJ PDF/A	EJ PDF/A

Nätverk: Samarbetsverktyg

Hösten 2022:

- I Sambruks regi och tillsammans med eSam
- Faciliteras av
  - *Ulf Timerdahl*
Sambruk
  - *Göran Westerlund*
Alingsås kommun

**Digital samarbetsplattform
för offentlig sektor**

November 2021

eSam - Rapport digital samarbetsplattform för offentlig sektor:

- Lagliga och lämpliga
samarbetsverktyg
- +100 lösningar utvärderade
- Driver marknaden
- Federation

Några av de områden som nätverket utforskar:

- Samverkan med myndighetssidan kring erfarenheter och möjligheter
- Hur vet vi om en tjänst är laglig
- Avtalsfrågor
- Teknikfrågor, federering
- Verksamhetsfrågor
- Kostnadsfrågor
- Kommersiella villkor
- Tillgänglighet
- Gränssnittsfrågor, användarfunktionalitet, tillgänglighet
- Säkerhetsfrågor

Östersunds rådhus Foto: SVT

Östersunds kommun först ut att granskas för bruk av Google-verktyg i skolor

PUBLICERAD 10 MAJ 2023

Maj 2023

Januari 2022

ComputerSweden

BRANSCH EVENT WHITEPAPERS NYHETSBREV

MOLNET 2022-01-20 06:33

Därför säger Stockholms stad nej till Microsoft 365 - "vill säkerställa att vi följer lagarna"

Vad gör vi då ?

Möte 1:

Nytt **molnavtal** USA-EU? Vad händer nu? - Arman Borghem, Skatteverket **DATASKYDD**

Stockholms inriktningsbeslut och nästa steg – Anders Häregård, Stockholms stad **PRAKTIK**

Återta kontroll av ditt data - praktiska erfarenheter av **NextCloud** - Kim Borg, Lilla Edet **PRAKTIK**

Så upphandlade vi nya samarbetsverktyg – Filipa Lourenco, Boverket **PRAKTIK**

Vad händer hos **eSam**? Sofia Ekelöf, eSam **OMVÄRLDSBEVAKNING**

Möte 2:

Anskaffning och användning av **programvara som tjänst** - Björn Lundell, HiS: **LICENSFRÅGOR**

På gång inom **dSam** - Peter Nordström, Skatteverket: **OMVÄRLDSBEVAKNING**

Hur har det gått hos **Boverket**? Jonas Larsson, Boverket **PRAKTIK**

Möte 3:

Alingsås vägval och strategier kring **Google Workplace** - Eva Welander, Alingsås skola **PRAKTIK**

Vad du behöver veta om **tredjelandsoverföringar** och bedömningsarbete - Johan Göthberg och Malin Ericsson, GöteborgsRegionen. **DATASKYDD**

Borås projekt för hantering av molnfrågan - Fredrik Nilströmer, Borås stad **PRAKTIK**

goran.westerlund@alingsas.se

Tack !

